

Vedr. fiskeriet i Ørum Sø og Stigbordene ved Vestervig Fiske hus

Af Niels Vestergaard Larsen, Agerhøj 3, Sdr. Draaby, Nykøbing Mors

Når man har arbejdet med slægts- og lokalhistorie i en årrække, og efterhånden opnået den rutine og færdighed, der skal til, for "så nogenlunde" at kunne læse de gamle gotiske håndskrifter direkte fra bladet, så er det, som åbner der sig en helt ny verden for en. I de gamle bøger og papirer gemmer sig utrolig mange, gode oplysninger, der kan belyse lokalhistoriske forhold, og da disse oplysninger er nedskrevet samtidig med, at historien foregik, så er det ikke forslidte genfortællinger, men de faktiske kendsgerninger, man præsenteres for. Som et eksempel skal i det efterfølgende gengives nogle oplysninger omhandlende fiskeriet og forholdene i og ved Ørum Sø omkring 1700-tallet. Disse oplysninger er direkte afskrevet fra de gamle justitsprotokoller, men jeg har dog med nænsom hånd tillempet dem nutidig stave- og sprogbrug.

Fra Morsø Herreders Justitsprotokol:

4-2-1715 - Sr. Laurs Nielsen Bugge i Eistrup paa velædle og velbaarne Hr. Justitsraad Hendrich von Klingenberg til Ørum hans Vegne mødte for Retten og irettelagde en skriftlig Stefning til velædle Hr. Assessor Peder Nielsen Mollerup paa Vestervig. Samme Stefning for Retten blev læst og paaskrevet og i Acten samt efter denne Dags Forretning som No. 1 skal blive indført. - No. 1: Knud Jacobsen Roslef Kongl. Mayts. Herredsfoged til Sønder Nørherreds Ting paa Morsø gjør vitterligt, at for mig haver ladet berette velædle og velbyrdige Hr. Justitsraad Henrich von Klingenberg til Ørum, hvorledis han for mere end som Mands Minde haver aarligen, de tre Natter nemlig Ald Helgens, St. Mortens saa og Juele Aftens Natter, ved Vestervig Fiskerhuus Stiboerne, Sluserne sampt Heckerne og andet, som kunde forhindre Fiskenes Opgang af Fiorden op i Fladsøe, for Ørum Fisker, været aabnet, som ej af nogen af Vestervig eller Fiskerhuusets Eiere i ringeste Maade haver været paaanket, førend nu til sidstafvigte 9de November 1714, nemlig Mortens Aften, da dessens Aabning, af velædle og velbyrdige Hr. Assessor Mollerup, blev nægtet. Paastaende at ville, efter Indholdet af en for kort Tid tilforn til Hr. Justitsraad von Klin-

genberg derom tilskrevet Brev, forandre det til en Bevilling i Hr. Assessor Mollerups Livstid, - som dog ej saaledes kunde imodtages, efter Hr. Justitsraadens derom til Vestervig Ridefoged givne mundtlige Svar. Altsaa er velædle og velbyrdige Hr. Justitsraad Henrich von Klingenberg, formedelst hans Ejendommens Herlighed og Rettighed at forsvare, foraarsaget lovlig Tingsvidne at føre, dessen Beskaffenhed angaaende. Hvorfor hermed Kald og Varsel gives velædle og velbyrdige Hr. Assessor Peder Nielsen Mollerup til Vestervig at møde til Sønder og Nørherreds Ting paa Morsøe den 4de Februar førstkommende, til Vidner og eedelige Attesters Paahør, samt Spørgsmaal at tilsvare udi samme Sag og hvad deraf dependerer, da Hr. Justitsraad Klingenberg derom lovlig Tingsvidne agter at tage beskreven, om Hr. Assessor Mollerup noget dertil agter at lade svare, da enhver skal vederfares hvis Ret er. - Datum Østergaard i Aandrup den i 9de Januari Anno 1715 / Knud Jacobsen Roslef (LS) - Denne Stefning har jeg læst paa Vestervig d. 21 de Januari 1715 / Peder Nielsen Mollerup. - Anno 1715 den 21 de Januari haver vi underskrevne Jens Christensen af Hossfeld og Mads Christensen ibm. lovlig forkyndet denne Stefning paa Vestervig Closter for velædle Hr. Assessor Peder Nielsen Mollerup self og leveret ham Copie deraf. Hvilket vi med voris Æed og Samvittighed bekræfter, saa sandt hjælper os Gud og hans hellige Ord. - Datum ut Supra/ Jens Christensen egen Haand, Mads Christensen egen Haand.

- Dernæst fremstillet de 2de Kaldsmænd Clemmen Sørensen i Torp og Christen Laursen i Vester Hvidberg, som begge afhiemlede ved Eed efter Loven, at de i Fredags og Løverdags Otte Dage lovlig til i Dag stævnedes Mads Jensen i Skarum Mølle, Christen Steffensen i Lødderup, Søren Nielsen i Ehm, Christen Sørensen i Ørding, Hans Nielsen i Sillerslev, Stafen Clemmensen i Votborg og Christen Fisker i Liørslef, alle hid til Ting i Dag for dens Sandhed at vidne, angaaende hvis dennem kan være bevidst, om den Rettighed de har og af gammel Tid haft haver til Ørum udi Thye, med

Gaardhuuset ved Vestervig dets Slusers Aabning om Alle Helgens, St. Mortens og Første Julie Natter, for Fiskenes Opgang af Fiorden op i Fladsøe, saavel som og at tilsvare hvis Spørgsmaal derom til dennem kand blive giort. Og talte med en Deel self eller med Hustruer og Folk til Bopæl.

- Laurs Nielsen Bugge irettelagde et fra velædle Hr. Assessor Mollerup til Hr. Justitsraad Klingenberg tilskreven Brev, dateret Vestervig d. 1 Novbr. sidst, oversat paa et stk. stemplet Papir no. 20., som for Retten blef læst og paaskrevet og med Originalen confereret sampt i Akten efter denne Dags Forretning skal blive indført som No. 2, og hvoraf ses Hr. Justitsraad Klingenberg havde Anledning til den begjærede Proces. - No.2: Højædle og velbaarne Hr. Justitsraad Henrich von Klingenberg høyrespective meget gunstige gode Naboe og Ven. - Som baade Gud og Naturens Lov tilholder enhver retsindig Menniske og beviiser andre det samme Skiel, den selver ville ønske sig, saa holder jeg det for en Lykke, hvorudi jeg min høyrespective Naboe nogen behagelig Tieniste kand beviise, og særdelis mod dennem, som min næst Naboe, vil beflitte mig paa med Plaiser at udrette, hvad dennem kand være behagelig, saavidt det ikke for mine Arvinger og Efterkommere ved Stedet skal siden vorde præjuderlig. I hvilken Tanke jeg ei alleene haver, men og min Livstiid agter at samtycke, den Bevilling, at lade min Gaardhuuses Sluser være aabne nogle Natter i Helte Fiskendes Tiider og lade Heltene gaae igiennem til Ørum, alt saa længe det for et Venskabs Tegn og som en Bevilling taknemmelig maae antages, - men som fornemmes dens velbaarenhed hafde i Aftes did sendt 2de Personer, at see Sluserne holdtes aabne om Natten, og hvor dend ene skal have brugt ubeqvemme Trusels Ord imod min Fisker i Meening, at saafremt hand hafde begyndt at ville sætte en af Stiboerne, da skulde han have lært ham til. Da som ald Gaardhuusets Fiskerie ligger paa Vestervig Grund, uden allerringeste Fællig med andre er, og alt, imod 5.000 Rdlr. contant Betaling til Kongen, solgt til Vestervig uden allerringeste Exeption. Er og siden i nye Landmaalings Matricul indført under Vestervig alleene derfor at skatte af 30 Tdr. Hartkorn, og hvorimod formeenes ey fra Ørum derfor enten er betalt eller skattet een Skilling. Saa formeenes ey heller Deris velbaarenheds Meening skal være,

udi samme min Eendeels Frihed, at tilholde sig nogen fri Fællig eller Eiendoms Rettighed, som for Dens udskikkede lod sig med bemærke. Thi hvis imod Formodning, De af dend hafde Bevilling, skulde, ved Beviis om hafde Bevilligs Brug, at ville med Tiiden deraf søge Adgang til Eiendomsrettighed udi fornævnte mit Eendeels Fiskerie, saa matte jeg nødes til den Bevilling at ophæve, og ey efterdags tillade nogen af Ørum Folk, enten at beskikkes ved eller udi mit Gaardhuus om Natten, mindre at befatte sig med mine Stiboere eller Hæcker derved i ringeste Maader, uden nogen tilbørlig Adkomst Beviis mig foreviises, eller endelig Dom derpaa falden er. Herpaa jeg Deris velbaarenheds fuldkomne skriftlige Svar og Erklæring forventer. Som udi ald stedse forbliver Deris velbaarenheds allertienist bereedste og skyldigste og rigtige Naboe og Tiener - Peder Nielsen Mollerup, Vestervig den 1 ste November.

- Endnu irettelagde Laurs Bugge en eedelig Attest fra Signr. Poul Maes til Rostrup, af Dato 15 Januari sidst, som for Retten blef læst og paaskrevet og i Akten efter denne Dags Forretning som No. 3 skal blive indført. - No. 3: Høyagtbahre og velfornemme Sr. Poul Maes. - Som jeg uformodentlig er kommen udi Erfaring at velædle Hr. Assessor Peder Nielsen Mollerup til Vestervig Kloster, skulle have i Tanken at ville disputere dend ældgamle og af Alders Tiid til Ørumgaard havende Rettighed, med Vestervig Gaard- eller Fiskerhuuses Stiboere eller Slusers Aabning af Vestervig Closter eller samme Fiskerhuuses Eiere, om Alle Helgens, Mortens og Julle Aftens Natter, for at Fisk af Fiorden bemelte Natter skulde opgaaet i Fladsøe til Ørum Hofuedgaards og andre Vedkommendes Nytte. Altsaa ville herved tjenstlig begiærer Poul Maes, som udi forrige Tiid hafver vaaren min Fader, velbaarne Hr. Etatsraad Klingenberg's Forvalter ved Ørum, ville meddeele mig sin Kundskab, hvad hannem kand være vidende om forberørte Slusers Aabning. Iligemaade om ikke fra Ørum er sendt Mænd til at see, at Stiboerne og Hæckene, som kunde hindre Fiskenes Opgang, blef holdet aabne samme Natter, paa det (at) samme ældgamle Rettighed ey i nogen Maade skulle præjuderis. Og om sligt ikke saaledes udi hans Forvaltnings Tiid ved Ørum er skeed, og hvis Aaringer hand self bedst er bekiendt. Og samme saaledis eedelig bekræfte, at det om fornødent gøres, paa Tingene som et Vidne

kand produceris. Hvilket tjenstlig begiæres hand herpaa skriftlig, under Haand og Eed, ville meddeele. Forbliver stedse hans beredvilligste Tiener - Henrich von Klingenberg, Ørum den 15de Januari Anno 1715. - Paa Foreskrevne høyædle og velbaarne Hr. Justitsraad von Klingenbergs Begiæring og Forlangende, er dette mit sandfærdige Svar og Beretning: - At da jeg den 1ste May 1687 kom til Ørum og antog Tienisten, blev mig af Ørum Slots Tienere i Ørum Bye tilkiendegivet, det Stiboerne ved Vestervig Closters Gaardhuus samme trende Natter, efter sædvanlig Rettighed, bleve aabnet, og Herskabets Tienere udi Ørum Sogn aarlig skiftedes til at møde, tou af dennem, ved bemelte Gaardhuus samme trende Aftener, og forblef der Natten over, for at see efter, at Stiboerne holdtis aabne. Thi det var en Rettighed for Ørum Slots Hofuedgaard, om der imidlertid kunde opgaae af Limfiorden Fisk udi Fladsøe. Hvorpaa jeg da paa Herskabets Vegne befalede Ørum Sognemænd fremdellis dermed at continuere, som og blef efterkommet, og det u-last og u-kiert til Tingene, saalænge jeg Tienisten forestoed, som var fra forbemelte primo May 1687 til primo May Anno 1702. Hvilket er i Ald Sandhed, saa sandt hielpe mig Gud. - Rostrup dend 15 Januari Anno 1715 I Poul Maes.

- Velædle Hr. Assessor Mollerup mødte og svarte til denne Attest, at det første Aar efter Gaardhuuset var igien indløst til Vestervig, da han fik først dermed at bestille, efter at det i mange Aar hafde vent udlagt i Giældsbetalling for Vestervig, da vægrede han sig ved at lade nogen af sine Sluser være aabne for Fiskenes Opgang i Fladsøe, inden hannem derfor viistes nogen Adkomst eller Hiemmel og begiærte, at Sr. Poul Maes vilde hannem sligt foreviise. Hvortil Sr. Maes svarede, at hvad saadan gamle Documenter angaar, hafde han dem ikke i Hænde, men paatvivlede ikke, de joe skulde findes, om Sagen kom til Proces, og vilde derfor, som en Ven, tilraade Assessor Mollerup ey i den Post at begynde nogen Proces imod velb. Hr. Klingenberg, som sin alleeneste Naboe og myndigste Proprietair i Landet, og derved erhverve hans Ugunst, som siden kand vorde hannem langt meere skadeligen, end som dend Nytte af de Fiskes Opgang i de faae Natter kunde havis, - af hvilken Aarsag Mollerup og lod sig persvadere til Slusens Aabning uden videre Fortræd. Hvilket St. Poul Maes ikke heller

skulde kunde nægte med en goed Samvittighed.

- Laurs Bugge paa dette Hr. Assessor Mollerups indførte Foregivende svarede, at hvad Disputen angaar, saa fremlægges herom intet skriftligt, og hvad Hr. Justitsraad Klingenbergs Adkomst angaar, saa er ey at tvile paa, at det joe er af dend Kraft og Gyldighed, at hand dermed sin Eiendomb, Fiskerie og Herlighed kan maintainere, naar de paa behørig Tiid og Sted blifver fremlagt.

- Nok irettelagde Laurs Bugge en eedelig Attest af 22de Januar sidst og 30te dito, som for Retten blef læst og Paaskrevet og i Akten efter denne Dags Forretning som No. 4 skal blive indført. - No. 4: Sr. Tomas Nielsen og Sr. Jeppe Nielsen. - Saasom mig er bieffen berettet, at I begge skal hafve vaaren for nogen Tiid siden paa Vestervig Closter og den sidste af Eder en Tiid lang vaaren paa Ørum, saa tvifler jeg ikke paa, det joe er Eder vitterligt, at Sluserne, Hæckene og Stiboerne er blefven aabnet af Fiskerne ved Vestervig Gaard- eller Fiskerhuuset, om Alle Helgens Nat, Mortens Nat og Julle nat for at Fiskene fra Fiorden kunde have Opgang i Fladsøe. Iligemaade om der ikke er sendt Mænd fra Ørum samme Aftener, for at eftersee, om forbemelte Stiboer og Hæcker, samt det som kunde hindre Fiskenes Opgang, er blefven optaget. Saa og om det ikke i Eders Tiid, imedens I var paa Vestervig, saaleedes dermed er blefven forholdet. Hvorom jeg Eders Svar, hvad i desangaaende kand være vitterlig, tjenstligt er begiærende I herpaa vilde tegne og det ved Eed stadfæste, at det om fornødent giøres paa Tingene som et Vidne kand produceris. I ermanglende Fald tagnis af medfølgende Mænd Eders Svar paa denne min Begiæring. Forbliver Eders Tienistberedvilligste/Henrich von Klingenberg, Ørum dend 29 Januari Anno 1715. - Anno den 30te Januari haver vi underskrevne Christen Poulsen boende i Karbye paa Mors og Tomas Andersen boende udi Ræssen Sogn og Bye i Salling forkyndet denne Beskikkelse for Sr. Jep Nielsen, nu boendis i Ræssen Bye i Salling, og som hand sagde sig ey self at kunde skrive, bekom vi til mundtlig Svar af Sr. Jep Nielsen, nemlig at hand hafde tient for Ladefoged paa Ørum Slot paa Halfandet Aars Tiid, og er nu til førstkommende Michellii ? Aar siden hand kom derfra, og i samme Aar var hannem bevidst, at Ridefogden paa bemelte Ørum Slot beskikkede Folk af Ørum Bye, i

forhen ommelte Natter, hen til Vestervig Gaard- og Fiskerhuus for at see, om de holtis, efter gammel Skik, Stieboerne og Sluserne Aabning og hafde aldrig hørt, at Gaardhuusets Eier hafde last eller klagit noget derpaa. Hvorpaa hand for os gjorde sin høyeste Eed, saa sandt hannem Gud og hans hellige Ord skulde hielpe. Og ville videre ved Eed paa Tinge det vedstaae naar begiæres. Og at dette saaledes er hans Svar og Vidne til os, bekræfter vi med Vvoris Eed, saa sandt hielpe os Gud og hans hellige Ord, samt voris Hænders Underskrift. - Datum ut supra Christen Povelsen Holst Tomas Andersen.

- Peder Michelsen i Sillerslev og Niels Christensen bevidnede, at de i Dag før Tinget holdtes var hos Hans Nielsen i Sillerslev, der er barnefødt i Øster Agger i Thye, som da laae paa sin Sygeseng og med fuld Fornuft vandt ved Eed, at han er nu 82 Aar gammel og har boet her i Byen paa Morsøe i 36 Aar, og han kand mindes 20 Aar tilforn, som er 56 Aar tilhobe, og i de bemelte 20 Aar han var hiemme fiskede han tillige med sine Medtienere ved Gaardhuuset, og da i samme Tid var det hannem vitterligt, at Gaardhuusets Stiebord og Hæcker efter gammel Skik og Rettighed for Ørum Slot skulde holdes aaben 3de Natter om Aaret, nemblig Alle Helgens, St. Mortens og Juleaftens Natter, og i saa Maader kom en Karl fra Ørum, enten Fiskeren eller Ladefogden, som saae til, at der blef holdet aabent, og han havde aldrig hørt, at nogen havde Last eller Klaget noget derpaa. Og boede der samme Tid paa Vestervig en Mand ved Nafn Olle Parsberg, som da ejede Gaardhuuset tillige med Vestervig.

- Mads Jensen boende i Skarum Mølle fremkom og vandt ved Eed efter Loven, at Anno 1679 Michelsdag, da han kom til Vestervig Gaardhuus og var der 3 Aar. Og det første aar han var kommen der, da blev han befalet af Mester Peiter, som da var Fuldmægtig ved Vestervig Closter, at han skulde tage Stieboerne op Alle Helgens Natten og Jule Aftens Natten, som han og efterkom de 3 Aar han var der. Og kom da fra Ørum Slot hver af de ovenmeldte Aftener 2de Personer at see til, om det blev efterkommet. Efter Mester Peiters Befaling kunde han ikke vide andet, end det jo skulde være en Rettighed, og ingen Last eller Kiære derpaa. - Christen Stafensen i Løderup fremkom og vandt ved Eed efter Loven, at ungefær for en 27 Aar siden, da Laurs Pedersen i Madsted var

Fisker for Søren Jørgensen paa Bailumgaard i Salling og Peder Stafensen Færgemand ved Sallingsund, som havde Gaardhuuset i Forpagtning, kom han til Gaardhuuset en Mortens Aften og ville kiøbe et Læs Helt, og da han kom der, sagde Laurs Pedersen til hannem, at han kunde ingen Helt faae den første Morgen, for Stieboerne og Hæckene skulde være aaben om Natten. Imidlertid, som de saa stoed og snakkede, kom en Karl ridendis fra Ørum, og saa snart Solen var nede, gik Fiskeren Laurs Pedersen tillige med fornævnte Karl, som kom fra Ørum, hen og tog Stieboerne og Hæckene op og lagde dem paa Dæmningen. Og fornævnte Karl blef i Gaardhuuset om Natten og passede paa, at Stieboerne og Hæckene blef staaendis aaben om Natten. Han spurgte saa Folkene ad, hvad dette skulde betyde. Hvorpaa de svarede, at det havde været en Rettighed af Arilds Tiid.

- Søren Nielsen Skierbech af Ehm fremkom og vandt ved Eed efter Loven, at for 14 eller 15 Aar siden tiende han paa Vestervig, og som han Mortensaften var ved Gaardhuuset hos Fiskerne, at see der blef draget, da sagde den gamle Major, som da var Fisker ved Gaardhuuset, tillige med en ..?.. nafnlig Niels Sørensen, som tilforn havde vaaren Fisker for Knud Lange i Lemb Vig, som da eiede Gaardhuuset, til hannem: ”I bør ej ved at komme i Morgen, Stieboerne og Hæckene skal staae aaben i Nat”. Saa spurgte hand dennem ad, hvad dette skulde betyde. Da svarede de, at det var en gammel Rettighed, at Stieboerne og Hæckene skulde staae aaben 3 Natter om Aaret.

- Staffen Clemensøn i Votborg fremkom og vandt ved Eed efter Loven, at ungefær for en 11 Aar siden tiende han paa Ørum Slot for Ladefouget, i 2de Vintre hos Assessor Peder Mortensen, som da hafde Ørum i Forpagtning. Og da befalede hans Hosbond ham, at han skulde bestille 2de Mænd af Ørums Tiennere, baade om Alle Helgen, St. Morten og Første Jule Aftens Natter, de skulde gaae til Gaardhuuset og see, at Stieboerne og Hæckene blef aabnet samme Natter. Hvilket og blef efterkommet, og ei hafde han hørt, at nogen hafde Last eller Klaget derpaa.

- Christen Sørensen i Ørding fremkom og vandt ved Eed efter Loven, at han er barnefødt i Øster Agger i Thye og er 61 Aar, og det er 40 Aar siden han kom her til Mors, og imidlertid førend han kom her til Mors, var han hiemme

hos sine Forældre og fiskede nogle Aar ved Gaardhuuset, og imidlertid saae han de 2de Karle fra Ørum, paa 2de St. Mortens Morgener, som havde været der om Natten for at see, at Sluserne havde været aaben. De andre 2de Nætter havde han ei været ved Gaardhuuset, men vel hørt sige, baade af hans Forældre og andre, at Stieboerer og Hæcker skulde holdes aaben 3 Nætter om Aaret, og ei heller havde hørt nogen Last eller Klager derpaa.

- Christen Jensen Fisker i Liørslef fremkom og vandt ved Eed efter Loven, at hand er 66 Aar gammel og barnefødt i Agger Sogn i Nør Aallum, og er det nu 33 Aar siden han kom derfra, og tilforn havde hans Forældre og mange andre sagt for hannem, at Gaardhuusets Stieborer og Hæcker skulde staae aabne de 3de Nætter om Aaret. Hvilket de havde været før dennem og blef ved efter dennem. Hvilket var alt det han derom var vidende, og havde ei heller hørt, at nogen havde givet Last eller Klage derpaa.

- Assessor Mollerup hertil suarte og formeente, at som udi ungefær sidste Tredsindstyve Aar ej har været saa myndige Eiere til eller paa Vestervig eller Gaardhuuset, som paa Ørum, men mest Fuldmægtige og Forpagtere, som var af ringere Stand, der har altid substituerit sig for Ørum Eiere og dem flaterit og føyet for stor Myndigheds Skyld, og derfor formeener, at det saavel som Hr. Assessor Mollerup hidintil har og endnu erbyder at ville samtycke sine dyrt betalte Fisk deris Forbiegang til Ørum, saalænge det som en Bevilling taknemmelig antages, men ej at have kunnet vaaren eller er nogen Eiendoms Rettighed til Ørum, hvorfor han iøvrigt reserverede sig til sin forindførte Missive af 11te November 1714.

- Laurs Bugge hertil svarede, at hvad Vestervig og Ørum Hovedgaards Eiere er angaaende, da er han i de Tanker, at begge Deele har vaaren under Cronen og derfra skødet og afhændet, og hvad Ørum Hovedgaards Besiddere er angaaende, da er den udi flere Aar ved Vestervig bleven gouvernerit eller forpagtet aleeneste af dessens Forvaltere og Forpagtere førend Hr. Justitsraad von Klingenberg den til Eiendom besidder, og naar som helst velbemeldte Hr. Justitsraad Klingenberg alleene nyder den Herlighed og Rettighed, som hans gode Fader og Formand der ved Stedet nydt haver, bliver han gerne tilfreds og fornøjet.

- Assessor Mollerup vidste vel, at Vestervig

Ejere havde ikkuns ganske sjældent og lidet holdt Hus paa Vestervig, men mest paa andre deres Gaarde, baade i Sjælland og Kiøbenhavn, og formeente om velbyrdige Hr. Justitsraad Klingenberg som Ørum Eier virkelig boede paa Ørum eller Høyriis, som er hans rette Residenci, var fast ligemeget, efterdi de begge er saa nær sammen.

- Hvorefter Parterne begiærte Tingsvidne.

Fra Hassing Refs Herreds Justitsprotokol (B.34 - 9) s. 141:

- Torsdag d. 14 Marts 1715: - Sr Laurs Nielsen Bugge boende i Eystrup i Mors, paa velædle og velbyrdige Hr. Justitsraad Klingenberg til Ørum hans Vegne, for Retten mødte og irettelagde en skriftlig Stævning daterit "Damsgaard" i Grurup d. 23 Febr. sidstforleden, som videre i Akten pag. 145 skal vorde indført. -pag. 145: Steffning: - Valentin Bejer i Damsgaard, Kongl. Mayts. Herredsfoged til Hassing Refs Herred gjør vitterligt, at for mig haver ladet berette velædle og velbyrdige Hr. Justitsraad Henrich von Klingenberg til Ørum, hvorledes da for mere end Mands Minde haver aarligen de trende Natter nemlig Ald Helgens, St. Mortens og Julle Aftens Natter ved Vestervig Fiskerhuus Stieboere, Sluser samt Heckerne og andet, som kunde forhindre Fiskenes Opgang af Fiorden i Fladsøe, for Ørum Fiskerie, været aabned. Som ej af nogen af Vestervig eller Fiskerhuusets Ejere i ringeste Maader haver været paaanket, førend nu sidst afvigte 9de November 1714, nemlig Mortens Aften, da dessens Aabning af velædle og velbyrdige Hr. Assessor Mollerup blev nægtet, - paastaaende at vilde, efter Indholdet af en kort Tid tilforn Hr. Justitsraad Klingenberg derom tilskreven Brev, forandre det til en Bevilling Hr. Assessors Livstiid, som dog ej saaledes kunde imodtages, efter Hr. Justitsraads derom til Vestervig Ridefoged givne mundtlige Svar. Altsaa er velædle og velbyrdige Hr. Justitsraad Henrich von Klingenberg, formedelst hans Ejendoms Herlighed og Rettighed at forsvare, foraarsaget lovlig Tingsvidne at føre dessens Beskaffenhed angaaende. Hvorfor hermed Kald og Varsel gives velædle og velbyrdige Hr. Assessor Peder Nielsen Mollerup til Vestervig at møde paa Hassing Refs Herreds Ting Torsdagen den 14de Marty førstkommende, til Beskikkelse og andre Vidner og eedelige Attester at paahøre, samt Spørgsmaal at tilsvare, udi samme Sag og

deraf dependerende, saavel Aabninge ved bemelte Fiskerhuus for Heckerne trende Natter af Alders Tiid, som dets Aabnings Nægtelse sidstafvigte St. Mortens Aften, da Hr. Justitsraad Klingenberg derom lovlig Tingsvidne agter at tage beskreven, og om Hr. Assessor Mollerup dertil noget agter at lade svare, da nu hver skal vederfares hvad Ret er. - Datum Damsgaard i Grurup den 23de Februar Anno 1715/V. Beyer.

- Denne Stefning er lovlig forkyndet for mig paa Vestervig d. 28 Februar Anno 1715 bekiender/Peder Nielsen Mollerup

- Dernæst fremstillede 2de Kaldsmænd Jens Christensen i Hørsted og Mads Christensen ibm. som bestoed, at de paa sidstafrigte Mandag, Tirsdag, Onsdag og Torsdag 8te Dage, lovlig til i Dag, hidstævnedede efterskrevne udi Ørum, Lodberg, Hvidberg og Skyum Sogne, for deris Sandhed at vidne, angaaende hvis dennem er bevidst om dend Rettighed de har, og af gammel Tid haft haver, til Ørum, med Gaard- eller Fiskerhuuset ved Vestervig, dets Sluser og Hæckers Aabning om Alle Helgen, St. Mortens og Jule Aftens Natter, for Fiskenes Opgang af Fiorden i Fladsøe, saavelsom at svare til hvis Spørgsmaal til dennem kand blive giort. Videre afhiemlede fornævnte Kaldsmænd, at de lovlig til i Dag haver hidstævnet Jens Hansen i Ørum Bye og Poul Christensen Skaaning ibm., for deris Sandheds at vidne og Spørgsmaal at tilsvare, angaaende hvad dennem kand være vitterligt om Vestervig Fiskehusets Stiebores Nedsættelse, imod gammel Ret og Brug for Ørum Ejer, paa sidst afrigte St. Mortens Aften og paafølgende Nat, med videre hvis dennem derpaa kand være bevidst. - Nok bestoed Kaldsmændene at have stævnet samptlige Randerup Byemænd i Dag 14 dage hid til Ting i Dag for deris Sandhed at vidne i samme Sag.

- Sr. Bugge fremlagde et Tingsvidne udstedt paa Morsøe Herredsting den 4de Februari sidstafvigte, som alleeneste begiæres for denne Ret at maae oplæses og paaskrives, Retten til Oplysning, og hvoraf denne begiærte Proces rejser sig, men som det iøvrigt holdes unødigt udi denne Act at lade indføre.

- Dernæst fremlagde Sr. Bugge en beediget Attest fra Sr. Peder Eilertsen paa Nørhedegaard, af Dato 5 Marts sidst, som videre i Acten pagina 146 skal vorde indført. - s. 146: Høyagtbahre og velgornemme Sr. Peder Eillerdsen. - Som jeg uformodentlig er kommen udi Erfaring, at

velædle Assessor Peder Nielsen Mollerup til Vestervig Closter haver i Tanker at vilde disputere den oldgamle og af Alders Tid til Ørumgaard havende Rettighed, med Vestervig Gaard- eller Fiskerhuuses Stiboer eller Slusers Aabning af Vestervig Closters, eller samme Fiskerhuses Ejer, om Alle Helgens, St. Mortens og Jule Aftens Natter, for at Fisk af Fiorden bemelte Natter skulle opgaae i Fladsøe til Ørum Hovedgaards og andre vedkommendes Nytt. Altsaa vil jeg herved tjenstlig begiærer Sr. Peder Eillerdsen, som udi en temmelig lang Tid haver boet udi Morup Mølle, som er strax her ved Ørum beliggende, vilde meddeele mig hans Sandfærdige Kundskab, hvad hannem kand være vidende om forberørte Slusers Aabning. Iligemaade om ikke hannem er bevidst, at der er sendt Mænd fra Ørum til bemelte Gaardhuus at eftersee, at Stiboerne og Heckene, som kunde hindre Fiskenes Opgang, blef holden aaben samme Natter, paa det samme oldgamle Rettighed ej i nogen Maade skulle prejuderis. Vil herpaa forvente hans skriftlige Svar, hvad hannem om ommeldte kan være bevidst, og samme saaledes med Eed og Haand bekræfte, at det om fornødent giøres paa Tingene som et Vidne kunde produceres. Forbliver hans beredvillige Tjener - Ørum den 5 Martii 1715 / Henrich von Klingenberg. - Paa forskrevne høyædle og velbyrdige Hr. Justitsraad von Klingeborgs Begiæring er dette mit sandfærdige Svar, at som jeg haver boet i Morup Mølle ved Ørum i noget længere end 28 Aars Tid, som er fra den 20 December Anno 1680 og til den 10 Maj 1709, da er mig vitterligt, at der aarlig midlertiid have beordret Folk fra Ørum eller Ørum Bye 3de gange om Aaret, nemlig Ald Helgens, Sct. Mortens og Jule Natter at see til ved Gaardhusets, at Stiboerne holdtis aaben, at Fisk af Liimfiorden kunde komme der igiennem udi Fladsøe, som jeg ej andet veed, end det jo saaledes passeret er, og haver jeg ikke hørt, at det har været dennem midlertiid af nogen forhindret, nægtet eller formeent, ej heller nogen at have klaget derpaa. Hvilket er udi ald Sandhed, saa sandt hiælpe mig Gud og hellige Ord. - Nørhedegaard d. 5te Martii 1715 / Peder Eillerdsen.

- Nu fremkom efterskrevne Vidnespersoner naffnlig Christen Mogensen i Carrup, der vandt Eedelig med oprakte Fingre efter Loven at være fød i Randrup i Vestervig Sogn 1633 og er nu

82 Aar gammel, og kand mindes fra han var 16 Aar, som er 66 aar siden, og var der i Sognet indtil han blev Soldat, baade medens Olle Parsberg var Leensmand paa Vestervig, saavel som og siden i Jochum Jørgensens Tid og Peder Pedersens Tid, og kand mindes, at Stiboerne og Heckene ved Vestervig Gaardhuus efter gammel Skik og Rettighed for Ørum Hovedgaard har altid været holden aaben 3de Natter om Aaret, nemlig Alle Helgens Nat, Mortens Nat og Julle nat, fra Solens Nedergang og til Solens Opgang, og har altid vaaren Tilsyn fra Ørum samme Natter, og har han ej hørt, at nogen har klaget derpaa, men har været en gammel Rettighed for Ørum Ejere, og altid kommer Folk fra Ørum til Fiskerhuuset samme Natter, for at see det holtis aaben, ellers kunde Fisken ikke komme op i Søen til Ørum og andre Lodsejeres Nytte.

- Hr. Assessor Mollerup hertil svarede, at omendskiøndt denne gamle Soldat selv her for Retten nogenlunde kunde oplæse sit forindførte Vidne, saa var Hr. Assessor Mollerup vel forsikret, det ikke var hans egen Concept eller Stil, og at Vidner ikke heller selv personlig skal have seet saaledes passeret, som han har omvundet med Slusernes Aabnelse og Folk dertil at være kommen fra Ørum, medmindre han maatte have tjent eller været i Gaardhuuset virkelig de Aftener som omvundet er, saasom Gaardhuuset ligger i en anden Kant af Sognet langt fra Randerup, og derfor tilspurgte han Vidnet, om han havde været virkelig Tilværelse i Gaardhuuset, eller hvor mange Gange eller Natter han har seet enten Stiboerer eller Hecker, de omvundne Aftener er bleven aabnet, eller hvad Folk dertil var kommen fra Ørum.

- Vidnet svarede, nej, han havde ikke været virkelig i Gaardhuuset, enten til Boe eller Væring, men har gaet tit og mange gange Aften og Morgen efter Fisk til hans Underholdning, da han gik i Skole. Somme Tider købte han og somme Tider gav de hannem Fisk, saasom han var et fattigt Barn. Og siden han blev Soldat og fik Kone og Børn, har han brugt den samme Skik. Videre svarede han, at han nogle gange har set Stiboerne aabne, men kan ikke mindes hvad Tider. Har nok seet, at der er ankommen Folk fra Ørum at see derefter, bis weillen een og bis weillen toe, men kunde ikke forklare, hvo de var, eller hvad de hed.

- Jens Larsen i Smerupgaard vandt eedelig

efter Loven, at Anno 1692 kom han til Ørum og tiente der i 7 Aar, og da i disse Tider er det hannem vitterligt, at Ald Helgens, St. Mortens og Juleaftens Natter blev der tvende af Ørum Sognemænd, som blev beordret at skulle drage til Vestervig Gaardhuus og der at forblive Natten over og see til, Stiboerne holtis aabne for Fisk at opgaae udi Søen, og det ulast og ukiert til Tinge, det han var bevidst. Og siden haver han været og boet her i Thye, men aldrig han havde hørt nogen Last derpaa, før nu, hvor der siges, at Hr. Assessor har Last derpaa.

- Fremkom for Retten Lars Pedersen i Madstedgaard, der vandt eedelig efter Loven, at fra den 1. Maj 1687 og til 1690 tiente han Søren Jørgensen paa Østergaard i Salling og Peder Steffensen Færgemand ved Sallingsund i Morsøe, for Fisker ved Gaardhuuset, som de havde i Forpagtning af von Holten, der havde det ved Udlæg bekommen fra Vestervig, og saa fra den 1ste Maj 1690 og til Aarsdag 1691 tient Jesper Gregersen og Mathias Christensen af Kiøbenhafn, som hafde det i Forpagtning af Hermann Berchling, som det da eiede. Og imidlertid han tiente disse fornævnte Mænd, var han af dennem befalet, at Heckene skulle optagis for Fiskerie ved Gaardhuuset paa Alle Helgens Nat, Mortens Nat og Jule Natten, for at Fisken skulle opgaae i Fladsøe, hvilket ogsaa Skeete i disse 4re Aar, ulast og ukiert af nogen. Og paa Lars Bugges Spørgsmaal svarede han, at han syntes, at det var Skade, om Heckene blev lukt, for Fiskenes Yngels Skyld i Fladsøe.

- Dernæst fremkom Niels Sørensen i Løgstrup og vandt Eedelig efter Loven, at Aar 1694 tjente han for Fisker ved Gaardhuuset i 3 Aar, og desimidlertiid blev Sluserne ved Gaardhuuset aabnet samme trende Natter, Alle Helgens, St. Mortens og Julle Natter, og hver af samme Natter kom 2de Folk fra Ørum at see, at de blev aabnet, og ingen hørte Last eller Klage derpaa i nogen Maader. Og det var imidlertid Knud Lange ejede Gaardhuuset.

- Endnu fremkom Peder Pedersen Floue i Hvidberg Sogn vesten Aae og vandt eedelig, at ungefær for 11 Aar siden tiente han ved Gaardhuuset et halvt Aar, og da samme omvundne Natter blev Sluserne aabnet, og kom toe Mænd fra Ørum at tilsee, at de stoed aaben, og self har han vaaren der med Ørum Fisker en Aften fra Solens Nedgang og til Solens Opgang, og var det enten en Alle Helgens eller Mortens

Nat, og da stod Stiboerne og Heckene aaben, og ikke de lasted eller klaged derpaa.

- Endnu fremkom Peder Hansen ibm. og vandt eedelig efter Loven, at kand mindes i 44 Aar.

- Niels Madsen i Svinborg i Ørum Sogn kan mindes i 60 Aar,

- Peder Knudsen ibm. kan mindes i 32 Aar,

- Hans Christensen i Krog mindes i 48 Aar,

og hvilke alle eedelig vandt, at de er videndis, at der er Folk bestilt fra Ørum, som disse trende Natter om Aaret har gaaet til Fiskerhuset for at see, at Stiboerne holtis aaben, og ej har hørt nogen har lastet eller klaget derpaa.

- Olluf Madsen i Ørum Bye kan mindes i 40 Aar,

- Peder Christensen i Ørum Bye i 30 aar,

- Jens Nielsen ibm. i 38 Aar,

- Christen Andersen i Hedegaard i 40 Aar,

hvilke alle eedelig vandt, at de aarlig samme trende Natter, nemlig Alle Helgens, St. Mortens og Julle Natter var de skifted til og vaaren mange Natter der ved Gaardhuset at see til, at Heckene og Stieboer holtis aaben, og var de udsendt af Ørum Ejer, og saa blev det holdt aaben samme Natter, som ingen klaged derpaa, - men Christen Andersen har ikke været der uden 1 Nat.

- Endnu fremkom Anders Christensen i Hedegaard og Oluf Christensen i Spaiels, som eedelig bestoed, at de i Dag før Ting holdtes var hos Niels Christensen Tysk i Ørum Bye, som er gammel og skrøbelig og blind. Da aflagde han sit vidne for dem ved Eed og oprakte Fingre, at han kan mindes i 60 Aar, og var han nu 74 Aar, imidlertid havde han været over en Snes gange ved Gaardhuset at see, at Stiboerne blev Aabnet de omvundne trende Natter, og har han ikke hørt nogen have Last eller klaget derpaa, saalænge han kand mindes.

- Desligste var de hos Jens Christensen Plagmøl i Ørum Bye, som er syg og sengeliggende, som er 88 Aar gammel og kan mindes i 70 Aar, og vandt han ved Eed for dem, at han ikke selv de omvundne Natter har været ved Gaardhuset, men har hørt sige, baade af hans Forældre og andre, at Stiboerne ved Gaardhuset har aarlig været holdet aabende trende omvundne Natter, og hafde han tient imidlertid sal. Christopher Hvass paa Ørum, som da var Kongl. Leensmand, og imidlertid havde en Fisker hed Mads, hvilken Fisker gik op til Vidnets Fader, at han skulle kiøre med hannem

til Vestervig Gaardhuus for at see, at Stiboerne holtis aabne.

- Nu fremkom Laurs Nielsen af Skyum der vandt eedelig, at han har boet i Ørum Bye i 20 Aar, som nu er 10 Aar siden, og imidlertid havde han en gang for 24 Aar siden været ved Gaardhuset en Nat af disse trende omvundne Natter, og da blev Stiboerne holdt aabne uden Last og Klage.

- Hans Sørensen i Tolbøl (nvl: skal maaske være Tobøl) vandt eedelig, at han kan mindes i 50 aar, og desimidlertid har det vaaren brugelig ved Gaardhuset med Stiboernes aabning de 3de omvundne Natter, for Ørum Ejer. Og hans Forældre har sagt, det før hannem ligesaa blev holdt aaben, ulast og ukiert.

- Christen Sørensen ibm. mindes i 40 Aar,

- Jens Christensen i 40 Aar,

- Oluf Christensen i 40 Aar,

- Christen Christensen i 40 Aar,

- Jens Pedersen ibm. i 40 Aar,

- Jens Nielsen i 30 Aar,

- Peder Pedersen 20 Aar,

- Niels Pedersen Biere 26 Aar,

- Niels Jensen 20 Aar,

- Jøs Pedersen i Løgstrup 40 Aar,

- Jens Pedersen 32 Aar. Hvilke alle eedelig

vandt at være vidende, saavidt de havde hørt af Ørum Folk, som de har ført over Søen, naar de har gaaet til Gaardhuset samme Natter, men ingen af dem selv har været med eller seet det, og ikke har de hørt, at paa samme Aabning har været laster eller klaget.

- Dernæst fremkom Jens Hansen i Ørum Bye og Poul Christensen Skaaning ibm., som vandt eedelig, at han, fornemmelig Jens Hansen, søgte Gaardhuset i 30 Aar, og i de 30 Aar har han været udsendt af Ørum Ejer til Gaardhuset at see til, at Stiboerne holdtes aaben de 3de Natter, somme Aaringe een Nat og somme Aar 2de, og en Deel Aaringe alle 3de Natter. Hvor Stiboerne da blev aabnet indtil sidst afvigte Mortens Nat, da han var der, og hvor han blev svaret af Fiskeren ved Gaardhuset, at han ingen maatte lade blive hos sig af Ørum Folk, førend han fik Ordre fra sin Hosbond. Ej heller at lade aabne Heckene. Paa Julleaften var han ved Gaardhuset, men da var der overflødig Vande, at baade Stiboer og Hecker og Poster vare alt optagne, saasom de ikke kunde staae for stoer Vand, - og ovenanførte Povl Christensen Skaaning var med Jens Hansen samme Tiider,

baade Mortens og Juleaftener, og var derfor bevidst at være passeret som Jens Hansen forhen vunden haver, men kan ej mindes uden i 26 Aar, hvad tilforn ved Gaardhuuset er passeret, men i den Tid han mindes, vandt han ligesom Jens Hansen. Videre vandt bemelte Mand, at de sidste Mortensdag mod Aften før Mortensdag, da talte de med Hr. Assessor Mollerup, efter at de var kommet fra Gaardhuuset, og det blev nægtet af Fiskeren, at Stiboerne ikke maatte staae aaben, hvilket de sagde til Hr. Assessor. Da svarede Hr. Assessor og spurgte, om de havde noget Brev fra Hr. Justitsraad til Svar paa Hr. Assessors Brev, som han skrev Alle Helgens Dag til Hr. Justitsraad Klingenberg. De svarede Nej, de havde ingen Brev. Da sagde Hr. Assessor Mollerup, at dersom Hr. Justitsraad vil have det som en Bevilling, saa vilde han lade staa Stiboerne og Heckene aabne 8 eller 10 Natter, og vilde han have det som en Rettighed, saa vilde Hr. Assessor ej lade den Aabne, førend Hr. Justitsraad viste hannem nogen Adkomst paa saadan Rettighed.

- Hr. Assessor Mollerup mødte for Retten og hertil svarede, at han mærkede vel af den store Bemøjelse med saa mange Vidners Førelse, at velbyrdige Hr. Justitsraad Klingenberg ingen Adkomst paa Eiendoms Rettighed eller Fællig i Vestervig Eendeels Fiskeri kan have, og som Ørum Slot eller Hovedgaard ligger ved allerøverste og smalleste Ende, ved nordøst Hjørne af Fladsøe, og Gaardhuuset af den sønderste Ende af Søen, og Ørum hverken har, ej heller nogen Tiid skal have haft, allerringeste Eiendoms Grund udi al Vestervig Sogn, som er udi et andet Ampt, nemlig Vestervigs, hvor Gaardhuuset eller fornævnte Fiskeries Strøm er og af Arilds Tiid været, udi alleryderste sydvest Kant af Fladsøe, men i det Sted lyder Kongens Skøde til Jochim Irgens ej alleene paa Heltefiskeriet til Vestervig, men baade paa al Vestervig og Agger Sogne, som indhegner Fladsøe fra Aaen ved Ørum Port, baade paa nordøst, østen og syden, vester og nordvest Side, men og paa Lodberg Sogn, som indhegner Søen der næst ved paa nørre Side. Og er bemelte Fiskeri særdeles beregnet Jochim Irgens og, at han derfor til Kongen beltalte 5.000 Rd. og uden afslag i Landmaalingens Taxt for 30 Tdr. Hartkorn er ansat under Vestervig, og hvoraf derfra skattes. Derimod formodes, at der ikke skal befindes Ørum Ejer her forbemelte

pretenderende Fiskerettighed, eller til Skat deraf betalt eller betaler det allerringeste, som i Ørum Skøde af Kongen er nævnet, om slig Fiskerie eller videre med gemeen Skødestil paa Jordegods, thi er og urimelig og for hannem utroelig, at den Sædvane med Gaardhuusets Slusers Aabning de 3de Natter om Aaret, ret har vaaren eller kunde være andet end en Bevilling fra Vestervig og Gaardhuusets Ejer, mod saa nær og gode Naboer paa Ørum, saavelsom af Assessor Mollerups Formænd, som af hannem, fra han det først blev ejende, hidtil tilstaaet. Ikke dog mindre til at forbiegaa Pengspilde og leve i godt Venskab med sin højrespective næst Naboe, saa finder Assessor at erbyde uden en Proces herefter sin Livstiid ej alleene at lade sine Sluser ved Gaardhuuset staa aabne de 3de Natter om Aaret som tilforn, til velbemelte Hr. Justitsraads tjeneste, men og flere Natter om forlanges i Mindelighed, om end det var af langt større Værdie, hellere end som ville have hans Misgunst, saa han ikke agted det nogen Trætte værd. Og til at afføre mere Udgrunde og Græs baade omkring Fladsøe agter han ved Billighed at lade den efter Muelighed meere at fordybe.

- Sr. Lars Bugge hertil svarede, at han holdt det unødigt at besvare Hr. Assessor Mollerups selvopregnende Formeening, thi hvor Vestervig, Fladsøe, Gaardhuuset og Ørum med videre ligger i sit Begreb, bliver det vel og liggende, men hvad hans Principals billige og retsmæssige Eiendom og Rettigheds Forsvar er angaaende, da skal sligt paa behørig Tid og Sted nok blive fremlagt af den Gyldighed, at det af alle retsindige Dommere skal accepteris og for gyldig afvindes. Men som ogsaa Hr. Assessor Mollerup paa Morsøe Herredsting den 4 Februar sidst har behaget i sin Replique at melde noget om høyædle og velbyrdige Hr. Etatsraad Klingenberg's Person, som dog denne Sag nu intet vedkommer, saa fremlægges derpaa velbemelte Hr. Etatsraad Klingenberg's egen Erklæring og besvarelse, som videre i Acten pag. 146 skal vorde indført, som nu for Retten blev læst og paaskrevet. - pag. 146: Kongl. Mayts forordnede Dommer til Hassing Refs Herreds Ting udi Thye, Valentin Bejer. - Saasom jeg kommer i Erfaring, at der til den 14 Marts, af min Søn Justitsraad Henrich von Klingenberg til Ørum, er forhvervet et Stævnemaal, hvorefter skal føres nogle Vidner, angaaende Slusernes og Stiboernes Aabnelse ved Vestervig Fiskerhuus,

Ald Helgens, Mortens og Julle Natter, hvorom ogsaa Vidne til Synder Nørherreds Ting udi Morsøe, allereede den 4 Februar sidstafvigte er ført nogen, og hvor det har behaget velædle og velbyrdige Hr. Assessor Mollerup til Vestervig, baade imellem Vidnernes Førelse, saa og derefter, adskilligt min Person angaaende at lade indføre. Hvortil jeg nok skulle have dengang svaret, hvis jeg hafde været vidende om hans Intention udi slig Maader, udi en imellem hannem og min Søn paa Ørum tvistig Sag, som mig nu ej er vedkommende, og ej heller hans Angivende af ham med ringeste Documente er bleven beviist. Sr. Laurs Bugge, som forhvervede samme Tingsvidne ej heller derom var informeret, saa han dertil kunde svare derhen, uagtet paa det som samme Tingsvidne maatte forekomme, og ikke skulle tage Hr. Assessors egen ubeviselige Foregivende an som en Ting, der kunde mærkelig tjene til hans Sags Bestyrkelse, og med det samme i andre Maader kunde gjøre min Comportement og Adfærd med andre mine Naboer i Landet mærkelig suspect. Saa nødes jeg desangaaende at gjøre nogen Forklaring. Først foregiver Hr. Assessor en Tale imellem ham og Sr. Poul Maes paa Rostrup, som ved de Tider var Forvalter paa Ørum, som særdeeles sigter derpaa, ligesom Sr. Poul Maes skulle have svaret efter Hr. Assessors Tales Anledning og hans forehavende Vægning med Stiboernes Aabning iblandt andet, at han og paatvivlede, at jeg vel havde nogen Documenter derom, og om Sr. Poul Maes ham dem ville tilstaa. Hr. Assessors samme i slig Maade havfde Tale, og hans paagivende Svar, lader jeg staa ved sin Vært, og om hvorvidt sligt efter Loven kan tjene hannem til nogen Bevis. Men det kunde jeg med en god Samvittighed, om Behov gøres, ved min højeste Saligheds Eed forklare, at Sr. Poul Maes intet have givet mig ringeste Efterretning, om det udi saa Maader skulle være passeret eller talt med Hr. Assessor Mollerup, da det dog var hans Pligt at gjøre mig, hvis Gods han havde under Forvaltning, sligt tilkende, helst som han da nok kunde fornemme, at Hr. Assessor vilde prejudicere den gamle Rettighed og Skik, som saalænge som nogen kan mindes og før altid har vaaren uden ringeste Dispute eller Forhindring i nogen Maader, og vel iligemaade have informeret sig udi slig Tilfælde hos mig, om jeg noget skriftligt derom havde haft. Og paa det Hr. Assessor intet skal lede længe efter slig skriftlig

Documente, som i mine Tanker muligt aldrig haver vaaren til, eller i det ringeste intet noget derom ved Ørumgaard og Godsets Afhændelse fra Hans Majestæt desangaaende er udleveret, uden den Kongl. allernaadigste Skiøde, hvorefter vedkommende besidder enhver sit Gods, med hvad Rettighed, der til samme Tid haver ligget, og hvorom Skiøde, naar behov gøres, kan give videre Forklaring. Saa jeg nok tror, at baade Hr. Assessor Mollerup paa Vestervig og min Søn paa Ørum hver for sig, at nøjes med Brugeligheden af deres Gods saaledes, som det af Alders Tid haver vaaren, og helst i Hans Majestæts Tiid, da han endnu ejede begge Steder, og samme af Kongelig Leensmand blev beboede og haandhævede, og ej derimod kan præjudicere, enten dem selv imellem sig eller andre deres Naboer. Helst som itzige (nuværende) Lov intet melder, at Hævd paa deslig en Rettighed, saa langsommelig en Tiid over Mands Minde, skal med andre skriftlige Documenter beviises, end som af Tingsvidner, som om samme Hævd eller Rettighed kan være forhvervet. Og Loven derimod gør tydelig nok Forklaring, udi hvilke Tilfælde Hævd intet gælder. Hævd er tilstrækkelig nok efter Loven, naar den er over 20 Aar, omendskiønt der kunde føres Vidner, at der før den Tiid havde vaaren anderleedes dermed forholdet. Thi ellers kunde der ikke forhverves Hævd paa Brugelighed eller i andre Maader efter Loven. Da og denne Rettighed med Stiboernes Aabnelse er af langt længere Tiid, end som at Loven formelder om Hævd; thi ingen kan mindes naar den har haft sin begyndelse, da det og er ventelig, at som Hans Kongl. Mayts. begge Steder baade Vestervig og Ørum var ejende, muligt ved samme Fiskeries Indrettelse ved Vestervig, det saaledes kan være vedtaget, med samme Stiboeres Aabnelse udi visse Natter, paa det, formedelst Fiskeriets Indrettelse ved Vestervig, at ikke Ørum Fiskerie skulde blive øde. - For det andet igientages udi samme Hr. Assessor Mollerups Angivelse, som han, som forbemeldt haver ladet indføre adskillige gange, min store Myndighed, da ogsaa af hans fra Sr. Poul Maes, efter hans foregivende, bekomne Svar, at han ikke utydeligen vil informere, at den fra min side befrygtende Hævn, samt forbemeldte Paaberaabelse af min Persons Myndighed, havde fraholdet ham ej at disputere med mig om Stiboernes Aabnelse, mens jeg ejede Ørum.

Hvad han forstaar under samme Ord, Myndighed, kan jeg ikke vide, men i min uforgribelige Tanker skulle samme Omstændighed, han haver aarsaget min Person at tillægges, kunnet udtydes, at jeg er en særdeles Myndighed udi Landet og havde Exercise, som dog er langt fra mit Humør, ej heller med Hævn, Gerrighed nogen at have eftertragtet. Hvilke nok alle, som kender mig, skal kunde gøre Forklaring om; Thi jeg haver lige med andre Proprietairer her udi Landet, foruden nogen særdeles mig selv tagen Autoritet, compareret mig udi saa Maader imod alle og enhver, saa jeg tror ingen med ringeste Rettens Skin skal kunde have aarsaget over mig at klage. Haver ej heller disputeret hverken Hans Majestæts eller mine Naboer deres Rettigheder, eller overfaldet mine Naboers Folk og Tjenere med Hug og Slag. Hvilket kunde give Anledning til Folk at sige, at jeg Tog mig nogen Myndighed til. Thi om mueligt Hr. Assessor Mollerup vilde udtyde samme Ord, Myndighed, til min Forretning, jeg udi nogle Aar havde ved Amterne (midlertidig fungerende amtmand), som dog var længe efter den Tid, han blev Ejermand til Gaardhuset eller samme Fiskerie. Jeg mig samme Forretning maatte paatage, som ej heller skeete af min egen Myndighed, men var allerunderdanigst forpligtet mig at forrette, som en Function udi Hr. Baron Gersdorps

Fraværelse, efter Hans Kongl. Mayts. særdeles allernaadigste mig tilskrivende Befaling, og udi hvilken Function og ej heller udi andre Forretninger, efter Hans Mayts. allernaadigste Befaling, jeg videre Myndighed imidlertid har beviist, end som mig efter den da meddelte Hans Mayts. Instrux og andre Hans Mayts. Forordninger, Befalinger og Loven tilkommer. Hvilke min forbemelte Forklaring, paa hvis Hr. Assessor haver behaget den 4de Februar sidstafvigte mig angaaende at indføre, bedes udi Acten som beskreven gives, efter dets Læsning og Paaskrift af Rettens Middel, til vedkommendes Efterretning maatte indføres. - Forbliver Kongl. Mayts velforordnede Herredsfoged og Dommers beredvillige Tjener. - Heüriis den 13 Marty Anno 1715 / P.V.Klingenberg

- Hvorefter Sr. Laurs Bugge paa sin Principals Vegne var Tingsvidne begærende.

(nvl: - Ovennævnte tingsvidner fører ikke til nogen egentlig sag eller proces, angaaende spørgsmaalet om stigborderne og hækkenes optagelse de tre aftener om aaret, saa Assessor Mollerup maa vel have indset, at han, bl.a. efter Poul von Klingenberg til Højris omtale af lovens ord vedr. hævvd, ikke havde mulighed for at vinde en saadan sag.)

Kilde: Sydthy Årbog 1999, side 9-21.